

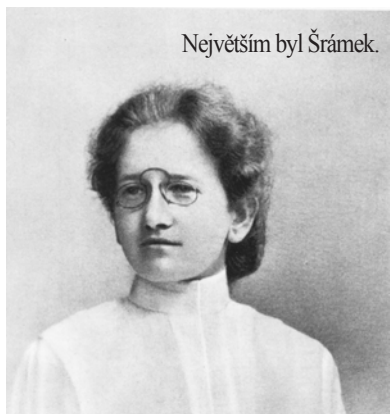
Život byl ke mně tvrdý.

Ušetřil mi lecjakou ránu,
utrpěla jsem leckterý šrám.

Největším byl Šrámek.

ČERNÁ KRONIKA

Velmi nepříjemné odpoledne za • il sobotecký včelař Jaroslav P., kdy • se pokusil zasídlit nově zakoupený roj včel, který si přivezl ze včelařského veletrhu v ji • ních Čechách. Po otevření lepenkové krabice, ve které roj přivezl prvním ranním rychlíkem, neozvalo se důvěrně známé vrčení lehce rozdrá • děného včelstva, ale ozvalo se tou dobou panu Jaroslavovi ještě neznámé vrčení varana hřivnatého. Posledně jmenovaný hned několik okam • iků nato z krabice vyskočil a zakousl se panu Jaroslavovi do lýtku a způsobil mu přehryznutí svalu (lýtkového). Kdy • varan byl za několik desítek minut přivolaným veterinářem z lýtku odebrán, podle známky na krku bylo zjištěno, • e patří panu Ladislavu K. z Mělníka, který byl ji • mezitím doma po návratu z jihočeského veletrhu pobodán rozzuřenými včelami. K prohození typizovaných veletr • ních krabic došlo zřejmě na toaletě plzeňského nádra • í.

SKANDÁLNÍ ODHALENÍ: REDAKCE SPLAVIU...

PÁTEK 6. ČERVENCE 2001

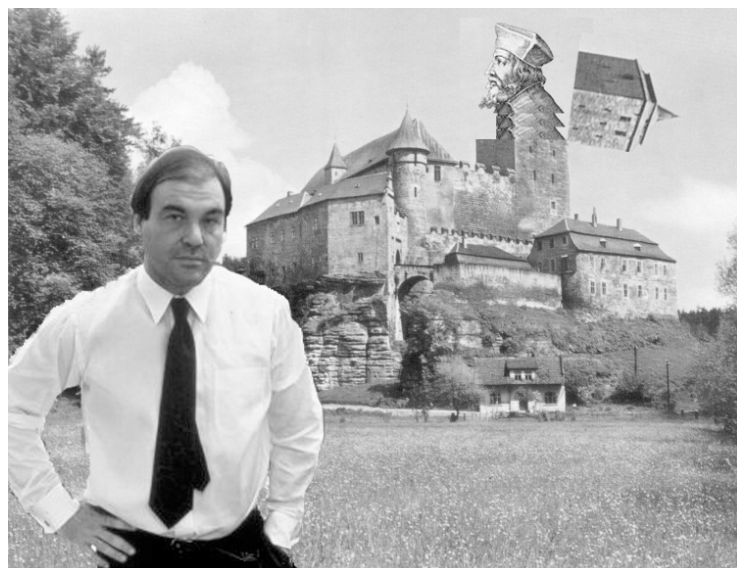
3,90 Kč

Upálen 6. července

Natáčení velkofilmu na hradě Kost

Pro redakci tohoto listu bylo překvapivým zjištěním, že dávno již slibovaný projekt „Upálen 6. července“, volně navazující na snímky „Narozen 4. července“ a „Znemožněn 5. července“, bude režisér Oliver Stone, známý i dalšími tituly jako JFK, KFC, TBC a BBC, natáčet v Čechách! Jak se redakci podařilo zjistit, děj snímku podle scénáře Piera Paola Pasolinioho se má týkat života „nespecifikovaného mistra“ ze začátku XV. století. Natáčení mělo původně probíhat na hradě Kámen a Pecka. Pro nezměrné finanční požadavky bylo však přesunuto na nedalekou Kost, o níž údajně režisér pochvalně prohlásil: „Kost? Nice!“.

Podařilo se nám proniknout i k některým důvěrným informacím ze štábu; můžeme

Oliver Stone: Kost? Nice!

tudíž exkluzivně přinést dílčí údaje o obsazení filmu. Umělci jsou však překvapivě nesdílní; když jsme oslovili představitele císaře Zikmunda, populárního Pavla Lišku, upaloval, jako by mu za patama hořelo. Ani mistr Jan Kačer, který byl obsazen do titulní role, nebyl sdílnější - mumlal si pod vousy cosi jako „takoví normální zabijáci“. Jenom asistent režie Sasha G., který si nepřeje být jmenován, prohlašuje, že to bude „fakt prďácký“.

pokračování na straně 3

POČASÍ

29° / 17°
pátek

...MÁ SOBOTKU RÁDA!

Mým národům

Před třemi lety vyšlo první číslo Splav!u. V pozadí, jak jinak, stály motivy osobní. Část redaktorů již jezdila na Sobotku dříve. Ve většině případů ne jako účastníci EXODu, ne jako mladí učitelé, ne jako recitátoři, ne jako lektori, ba co víc, někteří ani jako knihovnice. Vrátili jsme se, protože nás sem něco táhlo. Někteří i po několikáté. Říkejte tomu stříbrný vítr, genius loci, zlatá žíla. Jak chcete. Prostě přijeli jsme na výzvu Hany Kofránkové vydávat festivalový časopis Šrámkovy Sobotky. Pak jsme přijeli ještě dvakrát. Pokaždé se k nám přidávali další a další redaktori, korektori a sazeči. A příští rok bychom rádi přijeli znovu. Proč?

Splav!isté nepatří do žádné z tradičních skupin. Nejsme (v drtivé většině) ani učitelé, ani knihovníci, ani bohemisté. Jsme lidé milující Sobotku, která se stává na pár dní v roce městem mládeže a poezie. Městem, kde lze na Šolcově statku pět písní do ranního rozbřesku po boku lidí, kteří by mohli být našimi prarodiči, aniž by člověk pocítil nějaký generační konflikt. Městem, kde nejen čeština, ale i všichni účastníci jsou zasazeni odleskem poezie. Městem, kde se stírají hranice mezi vážností a směšností. Festivalem, který není uzavřen sám do sebe. Místem, kde přebývá duch Fráni Šrámka. Duch, který v sobě spojuje buřiče s lyrickým srdcem a lyričnost s buřičským mládím. Lípání pod lípou, naklánění starosty, noční běhy, společné hospody, volby pasáčka a další tradice, o kterých jsme často jen slyšeli.

pokračování na straně 3

0 podstatných jménech, epitetech a slunci v duši

Dostali jsme mnohá psaní, potěšila nás, všem děkujeme! Jen jednomu psaní jsme neporozuměli. Otiskujeme ho v dnešním čísle. Příspěvek paní Kotoučové vzbudil bouřlivou debatu. V redakci nastal rozkol! Postupně došlo k radikální diferenciaci, co redaktor, to názor. Chtěla nás paní Kotoučová pochválit? I takové názory tu byly. Pak ale paní Kotoučová zvolila špatnou metaforu, protože Šafránkova epiteta byla zbytná, tvrdili jiní. Byla jen ozdobou. Zatímco odškrtneme-li od daru danajský, posuneme tím význam. Stejně tak „kofránkovský patvar“ je bez epiteta kofránkovský dosti urážlivý. Podobně dopadl pyj. Ten má dokonce tři (možná i více) různé vlastnosti, takže je přímo nutné, aby bylo uvedeno, zda se jednalo o pyj povislý, ztopořený či poloztopořený.

Argumenty, které měly potvrzovat pochvalný tón textu, se tak stávaly municí pro ty, kdo tvrdili, že se jedná o kritiku. Nebezpečnou o to více, že velmi rafinovaně skrytou do podobného typu psaní, které užíváme my všichni v redakci. Paní Kotoučová podle zastánců tohoto názoru dovádivě využila polysémie až k možné hanbatosti: „Rozjed'te se tedy, Jiříkové, do světa a po návratu stříkejte živou vodu...“ Jinak řečeno – stejným klackem, který používáme my, bila nás po hlavě hlava nehlava.

Ve finále jsem se já osobně rozhodl přiklonit k interpretaci, že zmiňovaný Šafránek je osoba božská, krásná a živá, a tím pádem i její metafory, ironie a sarkasmy jsou božské, krásné a živé. Dále pak, že autorka nás vybízí k tomu, abychom v průběhu dalšího roku zapracovali na své fyzice a duši. Celá redakce po skončení ŠS odjíždí k moři číst Platónovy spisy. Děkujeme.

pro Splav! Josef Šlerka
autor je mrtvý

Sobota 7. července

9.00 hod. sál spořitelny nebo zahrada Šrámkova domu – Pohádka bude... – Hrají členové dětské divadelní dílny 45. ŠS

Snídaně: Šunková pěna, pečivo, máslo, čaj
Oběd: Polévka gulášová
Pečené kuře, brambor, ovoce

Kabinet doktora Caligariho aneb somnambul v akci

Filmový klub ŠS skončil projekcí filmu Konec léta v Hotelu Ozón. Do redakce přišlo několik desítek děkovných dopisů a tak jsme se rozhodli uspořádat zítra mimořádnou projekci. Ta začne tradičně ve 22:30 na obvyklém místě. Nyní však k tomu, co bude promítáno. Díky několika objektivním náhodám se redakce usnesla, že oním filmem bude Kabinet dr. Caligariho od režiséra R. Wiena z roku 1919.

Objektivními náhodami byly tyto:

- a) film máme čistou náhodou s sebou
- b) film pojednává o tom, co se může stát, když d'ábelský mozek zneužívá nebohého nemocného somnambula
- c) publikovali jsme v knihovničce Splav!u studii Z. Kratochvíla nazvanou Kabinet dr. Freuda
- d) redakce je po týdnů plná somnambulů
- e) představte si, co by se příští rok mohlo stát, kdyby se nás zmocnil jeden z d'ábelských mozků, kterých se po soboteckých ulicích válí dostatek

Uznejte, že jiný film jsme si pustit nemohli.

pro Splav! Josef Šlerka
autor je mrtvý

...a já hodinky.

Knihovnička Českého ráje

Přehlídka nových titulů dospěla včera ke svému závěru. Po nakladatelství Albatros (v pondělí předvedlo novou knížku pro děti Pavouček Pája), Vyšehrad (v úterý uvedlo nové vydání knihy Oldřicha Daňka Vražda v Olomouci) a Hermann a synové (ve středu) se včera představila regionální sobotecká edice – Knihovnička Českého ráje. Jejím jménem promluvil mgr. Jan Bílek, který má na jejím organizování nemalý podíl.

Pravidelným návštěvníkům Sobotky není snad tuto edici nutno představovat; jde o volnou řadu samostatných publikací, která postupně od roku 1993 ukazuje kraj Českého ráje v nejrůznějších literárních kontextech. Knihovnička se bohužel v současné době potýká s finančními problémy; prozatím, pokud nenastanou jiné skutečnosti, lze očekávat její završení v roce 2003 dvacátým svazkem.

Předmětem prezentace byly hned dva nové tituly knihovničky. Svazek, který nese číslo 17, má název Jarmila Glazarová a Sobotka a jeho autorem je přímo mgr. Bílek. Jde o rozšířenou a doplněnou práci, kterou napsal ještě jako student gymnázia. Studie postihuje vztah Jarmily Glazarové a Sobotky ze všech stran, ať už jde o poměr spisovatelky k lokalitě jako takové nebo k festivalu Šrámkova Sobotka, který si velmi oblíbila (mezi lety 1957-1972 jej navštívila mnohokrát a v řadě případů i osobně zahajovala).

Osmnáctá publikace v řadě pak je vlastně vhodným doplňkem předchozí; je totiž zkompleťovaným a zredigovaným vydáním projevů Jarmily Glazarové na Šrámkově Sobotce pod názvem MILÝ A MILOSTNÝ ČESKÝ JAZYK. Čtenáři tak mají možnost se jejich prostřednictvím vrátit do dob, které zejména mladší generace návštěvníků Sobotky již nepamatuje. Je i cenným dokumentem o začátcích i vývoji fenoménu Šrámkovy Sobotky. Projevy byly pečlivě zkorigovány podle několika dostupných verzí; představují tak výraznou literárně-historickou práci v daném oboru. Na závěr prezentace zazněl i hlas Jarmily Glazarové v posledním dochovaném projevu z roku 1972.

Regionální kultura je stejně jako regionální samospráva tvůrčím prvkem každé oblasti; bylo by škoda, kdyby pro nedostatek financí měla zaniknout edice, která souvisle mapuje určitou, ať už jakoukoliv, oblast života v daném regionu.

Pro Splav! Jan Smolka
autor je prošeďivěly

Ne, ne, ne nemá to koule...

pokračování ze strany 1

Na hradě se již chystá vše potřebné pro natáčení finální scény, která dává název i šmrnc celému snímku. Jelikož v zájmu věrohodnosti faktické i umělecké nebude použito triků ani střihu, je realizace takové scény velmi náročná. Na Kostí je již připravován kůl ze stoletého platanu a pro zlepšení celkového efektu byla objednána již pátá četa pyrotechniků.

Jaký tedy film „Upálen 6. července“ bude? Na to si musíme počkat až do kin, ale zajisté velkolepý; sponzorská účast českých podniků SOLO LIPNÍK a BENZINA je spíše symbolická, ale informace o podílu BRITISH PETROLEUM Corp. dávají tušit, že rozpočet překročí hranice u tohoto žánru obvyklé.

Aby byla informace o připravovaném snímku kompletní, dovolili jsme si položit Oliveru Stoneovi prostřednictvím jeho agenta několik otázek. A na odpovědi čekáme dodnes.

pro Splav! Jan Smolka
autor je prošeďivěly

pokračování ze strany 2

Chybí vám tu některé? Ale to není naše vina. My můžeme pomoci v tom, aby Šrámkova Sobotka byla kulturním bohatým **festivalem milovníků literatury a (nejen) mluveného slova**. Více není v našich silách, ani nemáme takové ambice. Když jsme v loňském roce vstoupili do přípravného výboru 45. ročníku ŠS, dali jsme si předsevzetí zvelebit právě vnější tvář festivalu a místy provokovat její účastníky k nějaké aktivitě. Jsme jen jedna z mnoha aktivit, které se na tomto festivalu vyskytují. Vedle nás jsou tu knihovnice, učitelky, budoucí pedagogové, bohemisti, recitátoři a sami Sobotečáci. Každý z nich vkládá svůj díl do banku Šrámkovy Sobotky. Vyhráváme všichni, každý víc o to, co tam vloží druzí.

Josef Šlerka, Jan Smolka, Radim Kučera, Zuzana Štefková, Veronika Tupá, Ondřej Černoš, Blanka Sobotková, Arnošt Štědrý, Jan Rolník, Tomáš Horyna, Hubert Hesoun

žít ve Splav!u je naše práce

PROGRAM

Pátek 6. července

Celodenní výlety účastníků festivalu

19.30 hod. sál spořitelny – Večer pedagogických a filosofických fakult

Jídelní lístek

Snídaně:	Párek, pečivo, čaj, sušenka
Oběd:	Pečivo, jogurt, ovoce Smažený kuřecí řízek, chléb, okurka
Večeře:	Holandský řízek, bramborová kaše, okurka, zelenina

Franta s Pidrasem

Včerejší večer byl pro mě večerem živým. Shlédli jsme dvě představení vcelku rozdílného ražení, které sjednocoval smysl pro humor, citlivost pro atmosféru a jazyk.

Divadlo na tahu a Nejhodnější medvídky nám předvedli společný projekt jménem Ještě žiju s věšákem a plácačkou. Existenciálně laděná tragikomedie z nádražního prostředí v režii Andreje Kroba podle scénáře z pera medvídky Levinského byla pro fanoušky opět překvapením. Nejprve tedy apoteóza daného textu. Z kontrastu ironicky přestetizovaného jazyka vyprávěčky a drsného nádražáckého žargonu postav se zrodila

už je tam

svého druhu hrabalovská poetika. Jsme tedy vhozeni do víru dění v Dobré poustevně a sledujeme kombinační umění jaderného fyzika Levinského, které se v jistých momentech stává až virtuozním. Takovou chvílkou je například fandovské skandování „Už je tam!“ a „Votroci“. Člověku přeběhne po tváři úsměv a po zádech mráz. Úžasné jsou i fyzické či metafyzické exkurzy za hranice banálních dialogů, které se přesto udržují v rámci diskurzu postav, nebo výstřelky typu „To já se ptám furt vodkuď a kam deme.“ Dost o scénáři – ranému to dílku rostoucího génia světového dramatu.

upravil Tomáš Horyna

Se zbytkem to dnes bylo trochu horší. První polovina se nesla ve znamení šoku z hrubého slovníku nádražáckého. Pičky na veřejných záchodcích jsou proti němu elegantní. Herci byli zřejmě zaraženi z nekomunikativního prostoru sálu sokolovny,

Při čtení Splav!u

mě napadla taková asociace – není moc logická, ale to už je vlastnost asociací.

Ve filmu „Jak svět přichází o básníky“ přidává Štěpán Šafránek do jakéhosi hlášení řadu básnických přívlastků. Pravda, tehdy se ovšem budoval socialismus, a tak byly všechny přívlastky kladné.

Dnes budujeme kapitalismus, v němž je vše jaksi naopak, dokonce nás léta učili, že přímo prohnile.

Vynořil se mi tedy před očima Štěpán Šafránek – zamyšlené čelo, ironický úsměv očí a úst – citující ze Splav!u namátkou řadu podstatných jmen s jejich epitety:

„...výraz (tria) útrpný, oficiality (vyčpěle) artistní, pyj poloztopořený – jak smutné, tolik úsilí a výsledek nula, sokl papalášský, dar danajský – proč obratně nevyužit toho, co je prověřeno historií, patvar kofránkovský, dialogy (bídě) poslepované, scény laciné, kýč avantgardní, herci přepjatí, scéna rozbitá, dramaturgie chabá – autor to ví, podílel se na ní...“

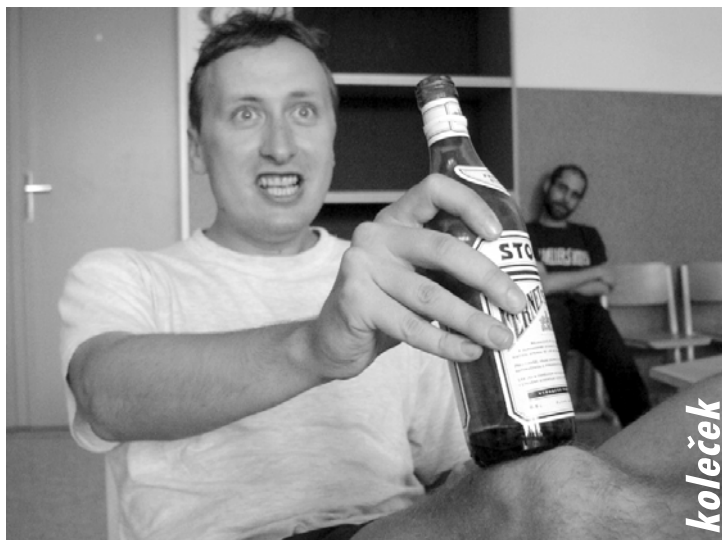
Ano, ano, ano – kritika musí být! Je to živá voda, bez níž by umělci podlehlí sebeuspokojení a divák-hlupáček by ani netušil, čemu večer tleskal, a dokonce možná ani to, proč sem ty desítky let jezdí.

Rozjed'te se tedy, Jiříkové, do světa a po návratu rozstříkujte živou vodu skvělých básnických přívlastků. Tvořte umělecké texty, ať svět nepřijde o básníky. Jinak bychom my všichni přišli o Sobotku.

B. Kotoučová

P.S.

Josefu Šlerkovi, který na sebe asi omylem zvrhl mrtvou vodu v době, kdy už žádná živá nebyla k dispozici, lze poradit sponzorskou firmu Krejčíkovi. Ta mu ochotně pomůže vyřešit otázku Kam s ním.

Bez fernetu to nejde.

A bez cigára taky ne.

Nevést monolog – to je to, oč tu bě • í

Snad se shodneme alespoň v tom, že interpretovat latentní vření na ŠS jako dva názorové generační protipóly, které musí stát zákonitě proti sobě, je zavádějící. Pokud je známo, nebyla redakce Splav!u pověřena prezentovat mínění mladých. Proč se tedy „zdá tento způsob“ jejího „léta“ druhé straně „poněkud nešťastný“? Moudřejší hlava než všechny naše dohromady kdysi prohlásila, že „státy se udržují těmi idejemi, z nichž vznikly“. Meritum rozladění spočívá zřejmě v tom, že redakce patrně odmítá věřit in něco tak mysteriálního, jako je DUCH ŠS. Ten skutečně (a přesto) existuje – ale zjevuje se jen těm, kteří ho hledají (upřímně blahopřeji nositeli Thálie, jemuž se tohoto zjevení dostalo).

Redakci stěžilo mohlo uniknout, že je fenomén ŠS založen na Vančurovu mementu „Nejdůležitější je vědomí souvislosti“, přičemž netřeba zdůrazňovat, že zdaleka nejde o vnější zachování tradic (zahajovací „Znám já jeden...“, Semtínská lípa, Plakánek apod.), ale o fakt „nedělitelnosti“ kultury – slovní (a estetickou) počínaje přes sféru nonverbální, vyjádřenou kultivovaným chováním.

Je zajímavé, že např. autora recenze o vystoupení M. Moravce nenapadlo přečíst „krajinu“ hercových gest s kapesníkem jako nonverbální projev zdravotních potíží člověka po nedávném infarktu. Břevna v oku svém nevidíce nekomentují páni redaktori ani omylem opakující se (a ničím neobhajitelné) nonverbální projevy „mrtvého autora“ v roli moderátora, který se nejen nepředstaví, nevyndá ruku z kapsy, ale navíc nutí plný sál sledovat jeho druhou nepokojnou ruku šmidlající pod nosem, hrabající se v neumyté hříbce, šátrající kolem límečku aj. Kde je potom objektivita?

Aby bylo jasno, páni redaktori: vždycky uznale zatleskáme vaší kreativitě, znalostem i invenci (viz obdivuhodné vzkříšení divadla), oceníme i vtip – o legraci ani o happeningy nebyla nikdy na ŠS nouze! Celá léta se však snažíme udržet duch ŠS tolerancí, respektem, spřádáním nitek spřízněnosti. Nerušte tedy tyto kruhy, na jejichž rýsování se podílelo už tolik pozitivních deviantů, neposouvejte charakter ŠS na jiný píseček! Vy i my už máme čas malin nezralých za sebou – a tak záleží-li vám na společném dile, ukažte ochotu slyšet názory těch, kteří chtějí jezdit do Š. Sobotky právě pro ty ideje, z nichž vznikla, i v příštích letech.

Zdeňka Piluchová
bohemistka

Vá • ený Splav!e,

Jak říkáme my ze Žižkova, „sprav si výraz, voe!“ a nepiš už nikdy „bývalé kino“, dyž je to už dvacetštyry hodiny Městské divadlo v Sobotce.

Hana Kofránková
autorka je Big Mother

Indické pohřebnictví

Knihovnice strávily čtvrtě krásné slunečné odpoledne návštěvou přírodního ateliéru sochaře Petra Kavana. Pramenitá voda, víno, příjemná atmosféra – to vše a navrch ještě množství nádherných dřevěných loutek, kamenných soch, kombinace mědi a leštěné žuly.

Umělec, trávící část roku v Indii, kde má kamenosochařskou dílnu, zaujal líčením života místních lidí. A tak už víme nejen jak se v Indii pohrbívá, ale také, jak se dá sjednat sňatek. Vězte, že to není laciná záležitost. Jeden Francouz zaplatil za vyhlášení sňatku v kostele 50 000 rupií a dalších 100 000 inkasovala za nevěstu rodina. No nekupte to!

anonym

Včerejší představení

„Čtení z paměti starého vlastence“ pro mne coby znalkyni místních poměrů bylo dojemné. Vedle dr. Samšiňáka mi tam chyběl ještě jeden znalec soboteckého divadelního života, jeho organizátor, herec a režisér pan Staška.

místní knihovnice

kteří jim (i divákům) jistě způsobil nejvíce vrásek. Museli překřikovat velkou vzdáleností k divákovi i vlastní ruchový doprovod, který zněl příliš hlasitě, což například pro Artikulátora (Vavřík) byla drezúra vůle. Ani scénografické řešení na velkém jevišti příliš nefungovalo. Dlužno dodat, že druhá polovina představení byla o poznání lepší. Diváci již vstřebali prvotní překvapení a herci byli uvolněnější. Výsledný dojem se dá dobře vystihnout citátem ze hry: „avantgardní krok a přesto tak nějak lidský poselství“.

Tomáš Horyna – nositel Thálie a oblíbený sobotecký Hugo Haas – se svými druhy z pražského Divadla v bytě předvedli hru podle Arnošta Dvořáka, upravenou samotným Haasem, Pidras ohněstrůjce. Jednalo se o swingující veselohru, s použitím ověřených vtipů a výborných nápadů. Zajímavostí zábavnou bylo „prosvícení zbytků Dvořáka“ a dialog s ním z pozice jeho postav (něco pro Foucaulta). Součástí textu se tak stával i metatext, což na poli vědy je už zakázáno, ale v umění je to velká legrace. Písně let třicátých zpívané necvičenými hlasy v okamžicích nejneočekávanějších příjemně doplňovaly plynoucí historii žárlivého blbce. Nikoliv sice taneční, ale herecké výkony se držely nad standardní úrovní amatérů. Z divadla jsme všichni odcházeli nadšení, pochvalující si příkladné představení Šrámkovy Sobotky. Tak jednotné přijetí by jistě mělo něco vypovídat o tom, jak se duch festivalu vyvíjí, a příspěvek k diskusi o jeho podstatě. Já osobně si takto představuji ryzí ochotnické divadlo.

Promiňte, ale musím si dnes večer zvolat: „Více takových divadel! Jen ať tady fouká! Nechť se klidně strhne bouře!“

pro Splav! Jan
autor je Rolník

Okolo koleček

Agentka
Splav!u.

Prolegomena ke každé příští přednášce

Téma přednášky proslovené včera doc. Zdeňkem Kratochvílem „Krása božská, lidská a přírodní“ je natolik obsáhlé, že nemají-li myšlenky posluchačů jen bezmocně tékat mezi zvuky tak náznakových slov jako přirozenost, příroda, člověk, bůh, krása, obraz, mají-li se naopak zaklesnout a alespoň na krátkou chvíli stopovat vnitřní souvislost, která teprve jim dává vymezenější tvar, žádá si toto téma zvláštního druhu exposice, aby i v rámci půldruhé hodiny trvajících a navíc jednorázového výkladu vystala nejen všefakající slova, nýbrž i myšlenky.

Právě vzhledem k jednorázovosti jeho přednášky se spíše než nepřerušovaná rozvíjení jediné a dobře patrné souvislosti, v níž jedno vyplynulo by z druhého – metoda vhodná daleko více pro přednáškový cyklus – nabízel postup zcela opačný: předestírat různé případy a s nimi i jejich zápletky, z nějakých důvodů indukujících příbuznost s naším tématem, aniž bychom se ovšem sami mohli v tak krátké době dočkat jejich rozuzlení – ať by snad vzalo podobu šťastného konce anebo „tragického“ rozpoznání. Zmínit se dají leda řešení, k nimž dospěli někteří naši předkové, řešení, která však vposledku vykazují týž sklon k zaplétání jako to, co měla rozuzlit.

A protože taková přetřžitá exposice, byť povětšinou sjednocená obvodem antické ho dějiště, s sebou vždy nese riziko postupného převrštění jednotlivých částí výkladu sebou navzájem a ovšem i riziko pohlcení celku daného tématem řeči jeho částmi, nebývá obvykle od věci rozvířít rychle se tvořící sedimenty paměti a připomenout, jaká že to byla předestření, jimiž jsme coby vstupními branami (byli) mohli vejít tam, kam se věřejšího rána pootevřely. Avšak vzhledem k tomu, že právě popsanému usedání podléhá má paměť povytce, nezbude mi, než sepsat (a to co nejstručněji) vlastní sedimenty u víry, že budou o něco jiné než ty vaše, a obnoví tudíž právě díky této nesrovnalosti alespoň zčásti vířivé pohyby minulého předpolední.

I. Vedle schématu přirozené – nadpřirozené, které namnoze zanechává svůj zátisk, přijde-li řeč na souvislost lidského a božského, nabízí se možnost uvažovat ji spíše jako svého druhu vzájemnost. Odkud se tato možnost nabízí? Vzpomeňme třeba na Homéra, na to, jak „jeho“ bohové bojují na pláních před Trójou, konverzují s lidmi, vzbuzují lidské emoce a rozhodujícím způsobem zasahují do běhu událostí – zkrátka na to, jak jsou vskutku vevázáni do každé situace, již bychom snad označili za přirozenou, nebo opačně: že o každé situaci lze uvažovat vzhledem k působení bohů. Tím se nechce říci, že by řecké náboženství nevědělo o rozdílu bohů a lidí (ti první jsou přece o hodně mocnější, navíc nesmrtelní), ví však také o osudech, v nichž se božský a lidský úděl různými způsoby splétá. O prostupnosti božského a lidského ví i pozdější filosofická tradice: někteří z řeckých filosofů budou říkat, že lidský osud je přímo určen spojením smrtelného a nesmrtelného. Ani křesťanské řecké patristice není tato myšlenka cizí. Krásu – jako svého druhu božskou moc – by pak bylo třeba vidět právě na pozadí této vzájemnosti.

II. Vyjdeme-li z Hérototových úvah a jeho způsobu myšlení ve vztahu k jiným kulturám (někdy shmovaného pod názvem *interpretatio Graeca*), zdá se, že Řekové vládli zvláštní dovedností či schopností osvojovat si cizí kulturní vzory a motivy (náboženské, mytologické, výtvarné, technologické), kteréžto osvojování s sebou ovšem nese jejich často zásadní reinterpretaci. Tato proměna má být zkrátněním. Rozumět si z toho, že jsem krásnější a vytvářím to, co je krásné, v sobě skrývá dobře patrnou dvojznačnost. I o tom byla řeč. Poznamejme jen tolik, že vztah ke kráse není toliko výslovně tematizován Řeky, na příklad, když uvažují o sobě v protikladu vůči barbarům, nýbrž je zároveň i tradiční asociací, která tvoří jednu z faset tak řečeného řeckého zázraku.

III. Jak se jeví na pozadí vzájemnosti bohů a lidí tvoření, umění? Na mysli vitanou dvě perspektivy: inspirace (*enthúsiasmos*) a dovednost (*techné*). Má-li být dílo tím, co v sobě nechává spatřovat božskou podobu, klíčová je, zdá se, inspirace; neboť ta je nějak stavem rozostření hranice mezi člověkem a bohem, v němž se to, co vzniká, nekstruuje, nýbrž samo vynucuje. Dovednost od enthusiasmu oproštěná, případně dále redukována na soustavu pouček, je riskantní v tom, že ztrácí božský motiv toho, co vytváří. Prótagorás ostatně ve stejnojmenném Platónově dialogu spojuje techné s bédností lidské situace a se zaopatřováním lidí v jim nepříznivém prostředí; nikoli tedy s Músou a stavem, který je pro člověka přesným opakem jeho nouze.

Otec a syn si dávali do trumpety

Úkol potkal mě nelehký! Napsat cokoliv jako reakci na onen koncert, který proběhl v kostele ve věřejších podvečerních hodinách, by znamenalo pohanit tu skutečnou atmosféru, kterou skvělý výkon úžasných lidí vyvolal. Výborně, mistři! Děkujeme! Začátek koncertu byl malinko změněn. Za zpěvu dětského sboru „Oosterhoutse Nachtegalen“ (Holandských slavíků) plnil se kostel do přesýta. Pan dirigent Tiny Schoones profesionálně řídil asi 40 malých zpěváků. Sbor je na turné a podle neověřených zpráv by měl dnes večer účinkovat na Humprechtu. Zpěváci navštívili ČR již v roce 1992 a jinak zpívali snad po celém světě. Škoda jen, že se nepodařilo operativně organizačně zařídit, aby měl sbor samostatný koncert. Loučíme se s „malým“ uměním a rovnýma nohama skácame mezi skutečné mistry. Kostelem zní dvě trubky pana Miroslava Kejmar a jeho syna Jana. Ke dvěma pánům připojuje zvuk varhan paní Jiřina Pokorná. Posluchači byli tentokrát skutečně pohnutými posluchači a pro některé zůstanou tváře umělců navždy utajeny.

odtajnění, to jsou oni

Bohužel zůstala utajena i díla, která většinu posluchačů silně zasáhla. Neměli totiž k dispozici program. Několik lidí i slzu uronilo. Trubky chvílemi zněly tak silně, až lustry chvěly se. Síla hudby mrazil.

Poslední skladbu od Tomase Albinoniho „Adagio“ věnoval Miroslav Kejmar třem svým soboteckým učitelům hudby: Václavu Puchmajerovi, Josefu Fejfarovi a Josefu Janků. Miroslav Kejmar své dětství prožil v Sobotce a z reakcí místních obyvatel dá se jednoznačně usoudit, že je člověkem přátelským, milým, vtipným a velmi uznávaným.

Nevím jak zakončit reakci jinak než vyjádřením úcty, obdivu a díky.

Premií pro čtenáře budiž program věřejšího koncertu:

Maurice Greene (1695-1755) Largo andante pro dvě trubky a varhany

Giambattista Martini (1706-1784) Toccata C dur

Toccata „Deo gratias“

J.D.Heinichen (1683-1729) Andante pro dvě trubky a varhany

J.S.Bach (1685-1750) Toccata a fuga d moll BWV 565

Vincenzo Bellini (1801-1835) Koncert Es dur pro trubku a varhany

Léon Boëllmann (1862-1897) Prière à Notre Dame

Francesco Manfredini (1680-1748) Koncert D dur pro dvě trubky a varhany

Allegro, Lento, Allegro

Franz Liszt (1811-1886) Preludium a fuga B A C H

Tomaso Albinoni (1671-1750) Adagio pro trubku a varhany

pro Splav! Blanka
autorka je Sobotková

Povšimli jste si?

Přes čtvrtě Splav! přeplul klenot vysokého literárního žánru, a to v podobě Jaroslava Dialogu, který je plně věrný nejlepší tradicí imaginace obvyklé v prostředí platónské Akademie. Stejně jako velikému scholarchovi a zakladateli filosofie se také Jaroslavu stala východiskem jeho rozběhu (*hormé*) k počátkům (*archai*) aktuální a tudíž z hlediska metafyzického pomíjivá a naprosto nicotná aktualita. Po vzoru mistra vytvořil věrojatnou iluzi dialogu; připustíme si však, že na rozdíl od svého nedostupného athénskému vzoru neuložil svůj text do úst Sókrata a veřejně známých osob, ale skryl jej za značky A. a B. Milosrdně platónský popis onoho aktuálního problému se ve svém vyústění vyhnul obhroublosti, ke které by vedlo scholastické (averrosistické nebo tomistické) traktování tématu – neboť v těchto pozdních naukách by „počátek“ (*arché*) byl pouze jediný a přítomný věčně, tedy ne pouze v myslích dětí nebo naivních lidí. Důsledně klasickým platonismem se tedy Jaroslav vyhnul tomu, že „okolo močistě chodě, nemůžeš ujít nádše“.

Dialog nese všechny znaky aluzivní a intertextové práce věrných Platónových následovníků. Není v něm slova, které by nebylo četnými vztahy propojeno s rozsáhlým Platónovým dílem – a ještě stačí plně zapracovávat soudobé diskuse o oprávněnosti vybočení z české překladatelské tradice založené prof. Novotným (zvláště pokud jde o adekvátní překlad frází „*dokétai*“ a jejich názvuků na výraz „*doxa*“). To umožnilo, aby obtížné výrazy byly vyjádřeny zcela přijatelným jazykem, např. když Jaroslavův B. říká: „Není se co divit, má-li člověk takovou představu.“

Naskytá se pouze pochybnost, zda takto klasicky pilovaný text je vhodný i mimo interní prostředí Akademie a škol. Totiž, zda nezasevenci rozkódují dialektický elenchos v situaci, kdy jim není nabídnuta pomoc jednoznačně emotivního popudu. Na závěr nezbyvá než litovat, že předčasným odjezdem Jaroslava ztrácí redakce Splav!u skutečného Rytíře dialektiky a vysokého stylu.

pro Splav! Zdeněk Kratochvíl
autor je školitelem Rytíře

Ve středě knihovničky byl publikován text Zdeňka Kratochvíla *Kabinet doktora Freuda*. Elektronická verze tohoto a jiných textů je k dispozici na internetové adrese <http://hermes.mysteria.cz>.

redakce

IV. Řeč byla dále o víně a volně o typu zkušenosti (tedy v našem kontextu určitého rozehrání souvislosti lidského a božského) s ním spojené a o plodech z této zkušenosti zrajících. Kdo by si nevzpomněl na Platónovo Symposion, kde právě víno popíjené v přátelské společnosti „milovníků a miláček“ je nápojem euforie společenství, euforie touhy, již se Sókratés snaží prostřednictvím řeči sublimovat od krásy jednotlivých těl krásných mladíků až ke kráse navýsost božské. Ráno se však mluvilo o něčem jiném. Právě v souvislosti s kulturou vína a religiositou na ni vázanou se objevila figura: dát vznik něčemu jinému, co se může obracet proti tomu, z čeho vzešlo. Figura, která nás přivedla k rozhodujícímu obratu, který se udál v pozdní archaické době a který opět tvoří jeden z aspektů řeckého zázraku: vznik vědy, filosofie, dějepisu, nového způsobu výtvarného zobrazování...

V. Právě výtvarná tvorba, již se týkala velká část přednášky Zdeňka Kratochvíla, před nás postavila některé problémy, které s tímto přerovem zřejmě souvisí – například problém kánonu a autorství. Je-li kánon závazkem určitému typu a umění, tímto závazkem omezené, zároveň však nějak zaměřené, zvládnutím tohoto typu, co je autorská tvorba? Již při první obhlídce rojí se odevšad spousty hypotetických odpovědí: svobodou objevovat v sobě vlastní typiku; sebezvýrazňováním s tím či oním záměrem; poslušností toho, co se právě mě dotýká; tím, co má-li překonat rovinu pouhého vlastního nápadu, musí opět směřovat ke zvládnutí typu. Jaká je však souvislost, v těchto odpovědích spletená?

VI. Z úvah o zobrazování snadno se člověk přehoupne k úvahám nad tím, co je obraz. Zdá se, že právě obraz by mohl být na závěr tou myšlenkou, v níž se může spojit, pro tuto chvíli ale opět zase jen jako další zápletky, božské, lidské, přírodní i umělé, v němž se nezjevné soustřeďuje ve zjevném, aniž by ovšem mohl být více nežli právě jen tím, co je z nezjevného zjevné. Něco takového měl snad na mysli i po ránu zmiňovaný Solón, týž směrem by mohl mířit i Hérakleitos, když říká, že ten, jehož věština je v Delfách, nic neříká a nic neskrývá – naznačuje.

pro Splav! Jaroslav
autor je Rytíř

ZEPTALI JSME SE

Jaká je vaše nejoblíbenější kni • ka?

Josef Šlerka

Modrá.

Jan Smolka

Rudá.

Arnošt Štědrý

Vkladní.

Blanka Sobotková

Temno.

Sobotecké axiomy

Tomáš Horyna (T) a Zuzana Štefková (Z) rozmlouvali s mgr. Janem Bílkem (B) o tradici a koncepci Šrámkovy Sobotky.

T: ŠS funguje již velice dlouho a nutně prochází nějakým vývojem, přičemž by byla patrně chyba odklonit se od toho, kam směřovat měla, od cesty, kterou si kdysi festival vytýčil. Co by tedy podle vás měl tento festival splňovat? Jaká má být jeho tvář?

B: To je záležitost přípravného výboru, aby něco takového hledal a nacházel, ale jsou tu určité axiomy, které je potřeba dodržovat. A ty axiomy má, myslím, znát především ten, kdo chce festival organizovat a ovlivňovat jeho budoucnost. A proto mě překvapuje, že se na tradici ŠS jdete ptát až po třech letech od doby, co jste začali vycházet.

Ty axiomy ŠS jsou dva a tvoří hřiště, v jehož rámci je možné diskutovat o reformě festivalu. ŠS je kulturní festival, věnovaný českému jazyku, řeči a literatuře, a z této široké oblasti mateřštiny se zvlášť věnuje poezii a kultuře mluveného slova. Druhý z axiomů je, kdo tvoří publikum ŠS.

T: Je podle vás žádoucí rozšiřovat publikum ŠS? Tím nemyslím spektrum. Jde o to přitáhnout sem lidi nové.

B: Studenti sem jezdí od roku 68, knihovnice od roku 93, pedagogické publikum od začátku, od roku 57. Samozřejmě. Já si tu situaci pamatuji z osmdesátých let, a těch lidí tady bylo o sedmdesát víc. Ovšem, nádherné je jet sem z entusiasmu, ovšem domnívám se, že v dnešní době to už není možné. Lidí, kteří sem jezdí desetiletí, si hluboce vážím. Ti lidé sem jezdí za své peníze, místo toho, aby se po té dřině jenom zrekreovali, oni se přijedou dál vzdělat. Na Sobotku nejedí normální vzorek učitelstva konce devadesátých let.

Z: A jak je tedy motivovat?

B: Domnívám se, že by se to mělo sladit s budoucím učitelským kariérním řádem, který je chystaný jako bodovací systém. Že by určité body mohla udělovat ŠS za to, že ty lidi vyslechnou nějaké přednášky, pak dostanou nějakou práci nebo testy nebo něco takového. ŠS by ovšem musela získat akreditaci na to, což by ovšem nebyla lehká záležitost, ony si to pochopitelně budou chránit všechna stávající pracoviště, fakulty a pedagogická centra. Já si myslím, že to, že za to něco bude, by mohla být motivace pro naši generaci, pro lidi, kteří do školství jdou. Že by měli chuť přijet do Sobotky, dostat těch pět bodů, a až by měli sedmdesát, dostali by o 500 korun navíc k platu.

Z: Je to reálné?

B: A co napadá vás? Já si myslím, že by to šlo, až ministerstvo schválí kariérní řád, já jsem nic lepšího nevymyslel. Je tady problém, jak to Sobotka získá, protože ta akreditace by určitě nebyla jednoduchá. Oni by to určitě nějakým způsobem prověřovali a musel by to někdo garantovat. Jde o tu značku a ta je docela dobrá. Ale Sobotka se nesmí houpat nahoru a dolů.

Z: Čím je pro město Sobotku festival?

B: Já si myslím, že festival vdechuje městu duši. Tím, že sem přijedou lidi odjinud a potom pojem ŠS funguje v národní kultuře a že sem přijedou takový lidi, jako jste vy a udělají něco s místním divadlem. Myslím si, že sobotecká veřejnost má možnost svobodně si vybrat z těch programů.

Z: Má o ně, podle vás, zájem?

B: Samozřejmě, že programy, které nabízíme, jsou pro specifickou skupinu lidí...

Z: Myslíte třeba divadelní produkce?

B: Když máte město s 50.000 lidí, tak jich přijde 500, když máte město, kde jich žije 2000, přijdou dva. Ale místní si vyberou a chodí. Chodí chalupáři. I místní – třeba skupina mladých kolem Jirky Koldy.

T: Jaký je podle vás konkrétní problém ŠS?

B: Já si myslím, že byste se měli více poučit o tradici ŠS a hned by ubylo mnoho problémů. Nevíte, kdo byli Hejnovi, co znamenali Hilér nebo Hraše. Co jste četli z literatury o festivalu? To mě u vás překvapuje. Neznáte ani jeho propagační leták.

T: Redakce Splav!u podle vás výrazně ovlivňuje podobu letošní nebo příští ŠS?

B: Ano.

T: A ovlivňuje ji reflexí, anebo jinak? Vždyť program byl přeci dopředu dán.

B: Splav! na sebe vzal část zodpovědnosti a vstoupil do přípravného výboru. Ale nevnímá odpovědnost celkovou.

T: V přípravném výboru jsou dva lidi ze Splav!u a spousta lidí zdejších, kteří tam mohou svobodně diskutovat o tradici ŠS. A mohou nás o ní poučit.

B: Splav! po kritice loňského ročníku navrhl letošní téma a připravil koncepci. Kdybyste se o kořeny zajímali, mohli byste se vyhnout těm konfrontacím, které tady dnes vznikají. Mě oslovilo spousta lidí a nebyli spokojeni s atmosférou, která tady letos panuje.

T: A tu má na svědomí Splav!?

B: Splav! je takovou výrobní linkou na veřejné mínění. Co nevyjde ve vaší dílně, k čemu nemáte vztah, na čem jste nedělali desítky hodin, kolem čeho jste neběhali, co vám není blízké, co jste si nepracovali nějakou myšlenkou, že k tomu pak takový vztah nemáte, to se vám lehčeji kritizuje. A to, k čemu takový vztah máte, už potom nekritizujete. A čtenář si to porovná. Ale chápu, že Splav! je zase jen množina konkrétních lidí.

T: My taky nejsme spokojeni s tou atmosférou, já třeba zásadní problém vidím v určité separaci jednotlivých skupin.

B: Byl jsem přesvědčený, že se ty skupiny nechtějí potkávat, ale není to pravda. Třeba na tom pořadu, co organizovala Ajka Pospíšilová, na tom interaktivním, kde lidé vystoupí z pasivity a začínají něco dělat. Texty a kameny, ze kterých sestavili krajinu, si přivezli z domova. Splnili domácí úkol. Tam se ukázalo, že se lidé mají chuť potkávat, že mají chuť něco dělat.

T: Je smutné, že se scházíme až teď. O těchto věcech se mělo diskutovat už dávno. A teprve letos jsme v pozici, kdy do toho můžeme mluvit. Já myslím, že když do budoucna tento dialog povedeme, bude to jediné dobře.

B: Bylo by důležité se někde sejít. Všichni účastníci. Vyslechnout si reflexi letošního ročníku. Co třeba v sobotu po pohádce?

na Sobotku nejedí normální vzorek učitelstva konce devadesátých let

K této výzvě se redakce Splav!u připojuje a děkuje za rozhovor.

za Splav! rozmlouvali Zuzana Štefková a Tomáš Horyna
autoři jsou cení v posteli